

NADER ONDERZOEK ECOLOGIE

HOUTSE HEUVEL 2

TE DEN HOUT

Ecologie

Rapportage nader onderzoek ecologie

Houtse Heuvel 2 te Den Hout

Opdrachtgever	Zwaluwe Projectontwikkeling Thijssenweg 12 4927 PC Hooze Zwaluwe
Rapportnummer	7050.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	17 oktober 2018
Vestiging	Zuid-Holland Max Euwelaan 21-29 3062 MA Rotterdam 010 - 7640828 rotterdam@econsultancy.nl
Opsteller	
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	4
4	ONDERZOEKSRESULTATEN	5
	4.1 Vleermuizen	5
	4.2 Overige soortgroepen ontdekt tijdens het vleermuisonderzoek	5
5	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	6
	5.1 Gewone dwergvleermuis / gewone grootoorvleermuis	6
	5.2 Dagpauwoog / vlinders	6
6	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	7
	6.1 Vleermuizen	7
	6.2 Dagpauwogen	7

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Zwaluwe Projectontwikkeling opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Houtse Heuvel 2 te Den Hout.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van voorgenomen herontwikkelingen op de onderzoekslocatie. Er zijn geen resultaten van een voorgaand onderzoek beschikbaar. Op basis van onderhavig ecologisch onderzoek is beoordeeld of er bij de uitvoering van de herontwikkelingen sprake zal zijn van overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen en eventueel andere soorten.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. Econsultancy werkt daarnaast volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 3230 \text{ m}^2$) ligt aan de Houtse Heuvel 2, in de kern van Den Hout. Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie X = 115.257, Y = 407.839. In figuur 1 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie weergegeven. In figuur 2 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

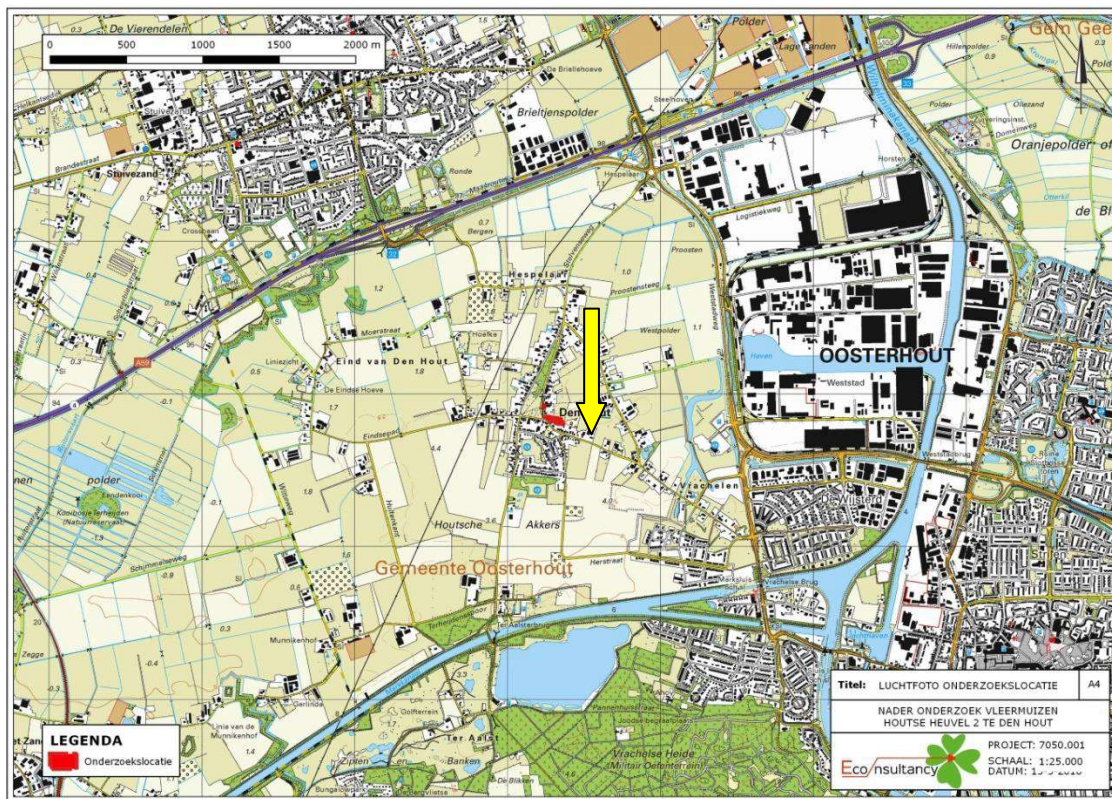
De onderzoekslocatie betreft kavelnummer 1929 en 1930. Op één van de kavels (1929) bevindt zich een oud pand en het terrein is grotendeels bestraat. De andere kavel (1930) is onbestraat en bestaat uit braakliggend terrein/weiland.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

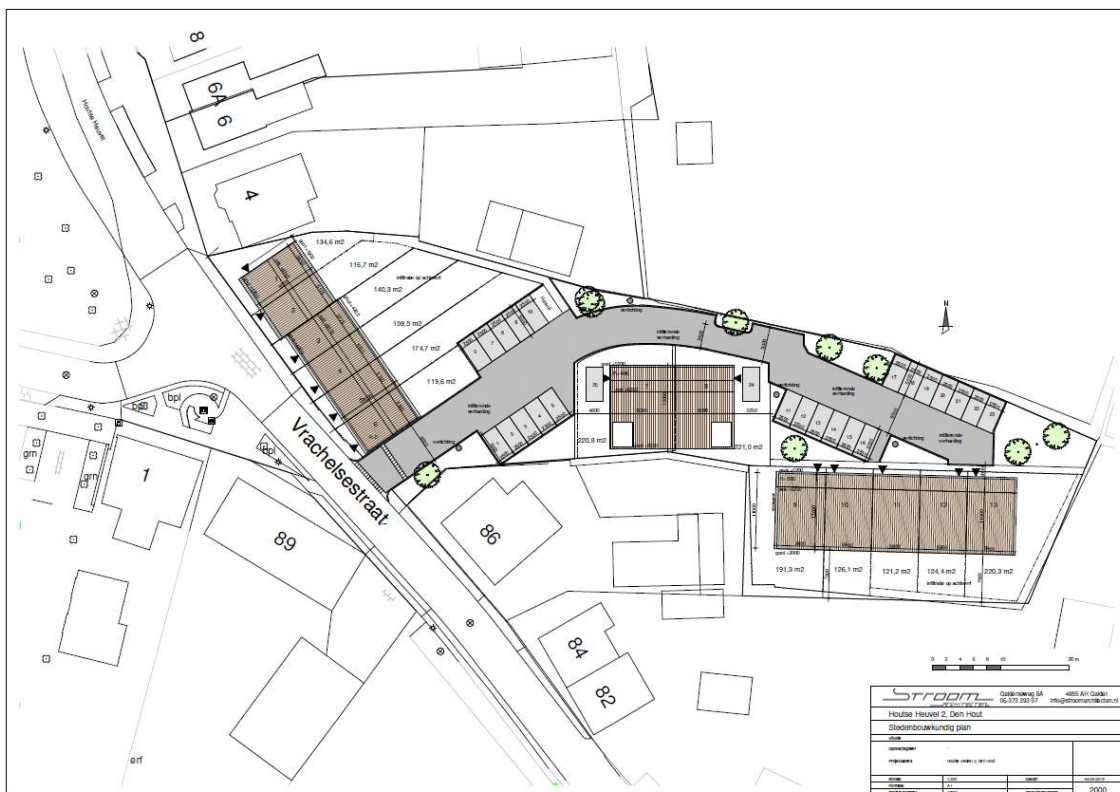
De initiatiefnemer is voornemens het bestaande pand te slopen en nieuwbouw te realiseren. Ook zal de rest van de betreffende kavels grotendeels bebouwd worden met nieuwbouw. De initiatiefnemer is voornemens 13 woningen met parkeergelegenheid, toegangsweg en tuinen te realiseren. Hiertoe wordt de bestaande bebouwing gesloopt en bestaande begroeiing verwijderd. Zie figuur 3 voor een impressie van de te realiseren gebouwen.

Figuur 1: Luchtfoto van de onderzoekslocatie.

Figuur 2: Topografische ligging van de onderzoekslocatie. De gele pijl wijst in de richting van de onderzoekslocatie.

Figuur 3: De te realiseren nieuwbouw op de onderzoekslocatie, weergegeven op een kaart. Deze kaart werd aangeleverd door Zwaluwe Projectontwikkeling.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor het nader onderzoek ecologie, welke voornamelijk gefocust is op vleermuizen, zijn in de periode half mei tot oktober in totaal zes veldbezoeken uitgevoerd. Vijf van deze veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd, één is overdags uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats, paarverblijfplaats en (massa)winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384 USB). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van vleermuissoorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name de *Myotis*-soort) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de analyseprogramma's BatSound en BatExplorer.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 10 °C. De windsnelheid lag beneden de 5 Beaufort en er was slechts een enkele keer sprake van neerslag. Echter, het betrof motregen, hetgeen nog toegestaan is volgens de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek. Hierbij voldeed onderhavig onderzoek in zijn geheel dus aan deze protocollaire eisen.

Het totaal aantal veldbezoeken werd vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van één of twee waarnemers per veldronde. Aanvullend is een extra bezoek gebracht in verband met de mogelijke aanwezigheid van grootoorvleermuizen, met dit bezoek is het aantal bezoeken op 6 gekomen. Met de zes bezoeken omtrent deze soortgroep is voldoende zekerheid verkregen over de functie van de onderzoekslocatie. Onderstaande tabel bevat een globale planning van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel 1. Onderzoeksinspanning per soortgroep

	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen							
tijdstip	-			2 x avond, 1x ochtend		2 x avond, 1 x overdag*	
datum				12-6-2018, 12-07-2018, 9-8-2018		29-08-2018, 25-9-2018, 3-10-2018*	
functie				Kraamverblijf, zomerverblijf		paar/baltsverblijf, zomerverblijf	

* Deze zesde ronde, die overdags werd uitgevoerd, is toegevoegd om de mogelijke aanwezigheid van de gewone grootoorvleermuis nader te onderzoeken.

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie

Tijdens de veldbezoeken zijn met name gewone dwergvleermuizen waargenomen. Verblijfplaatsen van deze soort zijn niet vastgesteld. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de te slopen bebouwing dit jaar geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Er zijn amper aanwijzingen gevonden die erop wijzen dat zich binnen de invloedssfeer van de planontwikkeling buiten de planlocatie verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. Er is wel een vermoeden dat zich een paarverblijf bevindt van de gewone dwergvleermuis in het tegenover staande pand dat gelegen is langs de Vrachelsestraat (nummer 89), aangezien territoriaal baltsgedrag werd waargenomen tijdens het vijfde veldbezoek. Eventuele verblijfplaatsen nabij de onderzoekslocatie zullen gezien de afstand aard van de werkzaamheden, vermoedelijk ook geen hinder ondervinden van de voorgenomen herontwikkelingen.

Foeragerende / passerende vleermuizen

In de bebouwing zijn afgebeten vlindervleugels aangetroffen. Deze duiden op een "vraatplek" van de gewone grootoorvleermuis. Ondanks gericht onderzoek naar een eventuele verblijfplaats van deze vleermuissoort, is deze niet aangetroffen. Aangenomen moet worden dat de locatie incidenteel wordt gebruikt als vraatplaats voor deze soort. Sporadisch werden andere soorten, zoals de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger in de omgeving waargenomen, echter foerageerden deze vleermuizen in de nabije omgeving en nagenoeg niet op de onderzoekslocatie zelf.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Dergelijke potentiële vliegroutes zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Door de herstructurering van de onderzoekslocatie worden geen vliegroutes verstoord. Tijdens de veldbezoeken zijn geen eenduidige vliegpatronen aangetroffen die door meerdere individuen worden gevolgd. Waargenomen vleermuizen betreffen exemplaren, die uit verschillende richtingen afkomstig zijn. Er is geen sprake van een eenduidig vliegpatroon dat door meerdere individuen wordt gevolgd. Overtreding ten aanzien van vliegroutes is hierbij niet aan de orde.

4.2 Overige soortgroepen ontdekt tijdens het vleermuisonderzoek

Gedurende het onderzoek werd duidelijk dat het te slopen pand gebruikt wordt door vlinders, naar verwachting in ieder geval een aantal tientallen dagpauwogen, om in te overwinteren. Dit werd vooral duidelijk tijdens het zesde veldbezoek, welke overdags plaats vond. Aangezien het pand een onderkomen biedt aan dagpauwogen, is het tevens aannemelijk dat de gewone grootoorvleermuis zo nu en dan foerageert rondom en wellicht in het pand, aangezien vlinders vallen onder het dagelijkse dieet van de gewone grootoorvleermuis.

5 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

5.1 Gewone dwergvleermuis / gewone grootoorvleermuis

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5.

Er zijn geen wettelijk beschermde situaties voor vleermuizen binnen of direct naast het plangebied aangetroffen. Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. Wel is het plangebied onderdeel van het foerageergebied van de gewone dwergvleermuis en grootoorvleermuis. Voor beide soorten geldt dat er in de directe omgeving alternatief foerageergebied in ruime mate aanwezig is en blijft van vergelijkbare of betere kwaliteit. Ook in de nieuwbouw situatie blijft dit foerageergebied gehandhaafd. Een afname aan functioneel leefgebied voor vleermuizen is dan ook niet aan de orde.

Conflicten met de Wet natuurbescherming ten aanzien van de bescherming van vleermuizen, zijn dan ook niet aan de orde. Geadviseerd wordt bij de openbare verlichting in de nieuwbouwwijk rekening te houden met de aanwezige vleermuizen en strooilicht naar boven en omgeving zo veel mogelijk te beperken gedurende de werkzaamheden.

5.2 Dagpauwoog / vlinders

De dagpauwoog is een algemene dagvlindersoort, welke niet streng beschermd is onder de Wet natuurbescherming zoals vleermuizen dit zijn. Echter is de algehele zorgplicht van toepassing, hetgeen inhoudt dat al het mogelijke gedaan moet worden om schade aan de individuen en (deel)populatie te voorkomen. Dit houdt in dat, wanneer zoals gepland in de winter gesloopt zal worden, het geadviseerd wordt de vlinders te herplaatsen naar een andere geschikte omgeving waar zij ongestoord verder kunnen overwinteren. Dit kan kosteloos gedaan worden in samenwerking met vrijwilligers van de Vlinderstichting en Econsultancy is uiteraard bereid om deze samenwerking tot stand te brengen.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Zwaluwe Projectontwikkeling een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Houtse Heuvel 2 te Den Hout.

Het ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkelingen op de onderzoekslocatie. De initiatiefnemer is voornemens het aanwezige pand te slopen en nieuwbouw te realiseren op het bestraatte gedeelte, evenals het braakliggende terrein en het weiland dat hoort bij de twee aangewezen kavels.

6.1 Vleermuizen

Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aangetroffen. Van verstoring of vernieling van een verblijfplaats is derhalve geen sprake. Ook zijn geen vliegroutes geconstateerd en wordt de onderzoekslocatie slechts af en toe gebruikt als foerageergebied. In de nabije omgeving is echter genoeg alternatief foerageergebied aanwezig. Geconcludeerd kan worden dat overtredingen van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen, niet aan de orde zijn. Het aanvragen van een ontheffing voor het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden wordt derhalve niet noodzakelijk geacht.

6.2 Dagpauwogen

Tijdens het onderzoek werd ontdekt dat het pand door dagpauwogen gebruikt wordt om te overwinteren. De algehele zorgplicht is van toepassing en Econsultancy is samen met de Vlinderstichting bereid om kosteloos te helpen met het verplaatsen van de dagpauwogen naar een veilige omgeving, voorafgaand aan de uit te voeren werkzaamheden wanneer gewerkt zal worden in de winterperiode.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

